

Každý den odvahu

(1964, r. Evald Schorm)

<https://www.youtube.com/watch?v=X6BZp4JLvxM>

Námět a scénář: Antonín Máša, **Kamera:** Jan Čuřík, **Hudba:** Jan Klusák, **Hrají:** Jana Brejchová, Jan Kačer, Josef Abrahám, Vlastimil Brodský, Jiřina Jirásková, Václav Trégl, Olga Scheinpflugová a další

Trpké psychologické drama začal Antonín Máša připravovat v závislosti na objednávku barrandovské tvůrčí skupiny Novotný – Kubala, která si přála vyrobit film sledující maloměstskou mládež. V jednom ze závodů, kam se scenárista dostal při sběru materiálu, poznal bývalého mládežnického funkcionáře a jeho osud posloužil jako základ rodícího se námětu. Snímek tematizující propojení smyslu práce a smyslu bytí je nenásilným ohledáváním pocíťované životní a profesní stagnace.

1) Během přednášky jsem se přiznala, že při prvním zhlédnutí Každá den odvahu jsem postavu Jardy Lukáše vnímala v mnohem příznivějším světle, a tedy v rozporu s mými kolegy i řadou interpretací. Opravdu ale bylo moje vnímání hlavního hrdiny tak „mimo“? Vytvořte si Jardův profil se všemi kladnými a negativními stránkami; a jak konkrétně se ve filmu manifestují.

2) Schormův styl není nijak nápadný a demonstrativní, podobně jako forma intimistické trojice Forman – Passer – Papoušek. Přesto v žádném případě nejde o stylisticky nezajímavé snímky. Poznamenejte si tři způsoby, kterými Schorm realitu ozvláštňuje a své nenápadné pozorování posouvá na rovinu uměleckého vyjádření.

3) „Sartrovský koncept nicoty se stává výrazem moderní lidské existence: osamělý muž, osvobozený od své minulosti, stojí před nutností volby a sebou samotným; ohrožuje ho svoboda ostatních a neustále čelí absenci vyšších hodnot“

(KOVÁCS, András Bálint. *Screening modernism. European Art Cinema, 1950–1980*. Chicago and London: The University of Chicago Press, 2007, s. 93. Přel. ŠG).

Zkuste Kováčsovo tvrzení aplikovat na *Každý den odvahu*. Proč lze o tomto snímku hovořit jako existenciálním filmem? Poznamenejte si alespoň tři důvody, které podle Vás podporují tuto charakteristiku.

Ostře sledované vlaky

1966, r. Jiří Menzel

Scénář: Bohumil Hrabal a Jiří Menzel, **Kamera:** Jaromír Šofr, **Hudba:** Jiří Šust, **Hrají:** Václav Neckář, Jitka Bendová, Vladimír Valenta, Josef Somr a další.

Celovečerní debut Jiřího Menzela představuje jeden z nejoceňovanějších titulů 60. let, jehož úspěch korunoval získání Oscara za nejlepší cizojazyčný film roku 1968. Jde o další z příkladných filmů nové vlny, neboť se těšil značnému domácímu úspěchu (mj. i díky obsazení zpěváka Václava Neckáře do hlavního role), a dále měl nezanedbatelný exportní potenciál. Zároveň se díky tomuto snímku z Menzela definitivně režisér „s patentem“ na Hrabala, jak ukáže další dekáda. Do příběhu nesmělého železničního eléva Miloše Hrmu spisovatel vetknul vlastní zážitky, neboť během protektorátu pracoval jako výpravčí ve stanici Kostomlaty nad Labem.

1) Děj se odehrává na sklonku války, na českém maloměstě. Zamyslete se, jak do příběhu zasahují dobové reálie, jaký obraz hrdinství film nabízí (pokud něco takového vůbec dělá) a jak se propojují velké dějiny s malými, soukromými a všedními.

2) Už ve svém celovečerním debutu Menzel nastolil trend ukazovat z Hrabalových próz především tu laskavější a humornější stránku. Srovnajte si Hrabalovský svět prizmatem Jiřího Menzela s adaptací Hrabalovy prózy režisérových kolegů v *Perličkách na dně* – jaké posuny v tónu, významech či konstrukci postav nalézáte?

3) Poznamenejte si, jak snímek operuje na rovině stylu (kamera, zvuk, střih). Jednu z ceněných položek Menzelova celovečerního debutu představuje kamera Jaromíra Šofra – jak pracuje s prostředím maloměstského nádraží; jde o dynamické či statické záběry; jak pracuje se světlem a kontrasty?

4) Doplnková otázka – jak ve filmu funguje čepice Miloše Hrmy? Co symbolizuje, co přidává, čemu brání?